

Pensjon på ungseminar

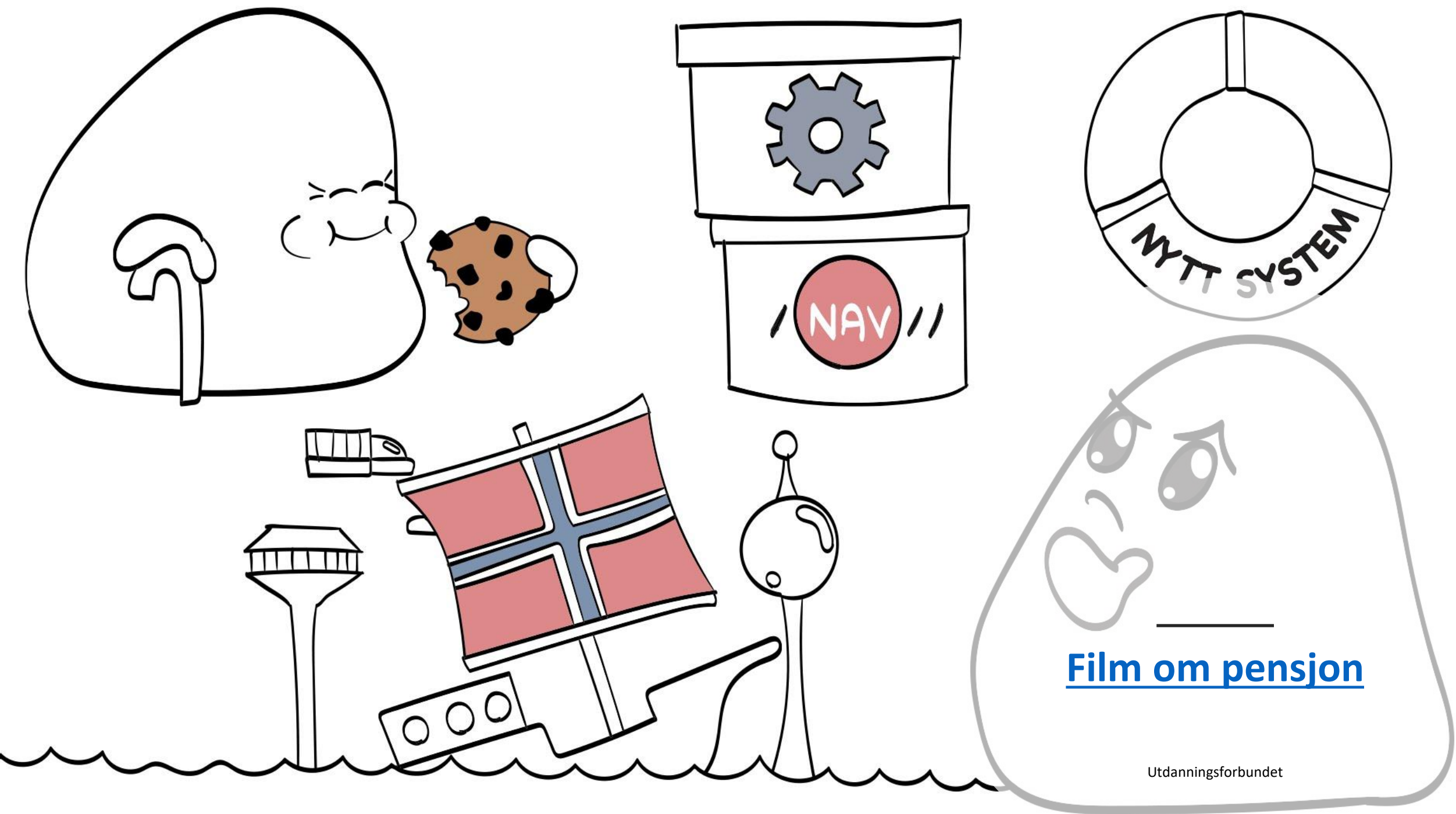
2.juni 2022

Elin Haugsvær Gravdal

Tema for økta

- Folketrygda
- Ny offentlig tenestepensjon
- Kort om private pensjonsordninger
- Uføretrygd/-pensjon
- Permisjonar

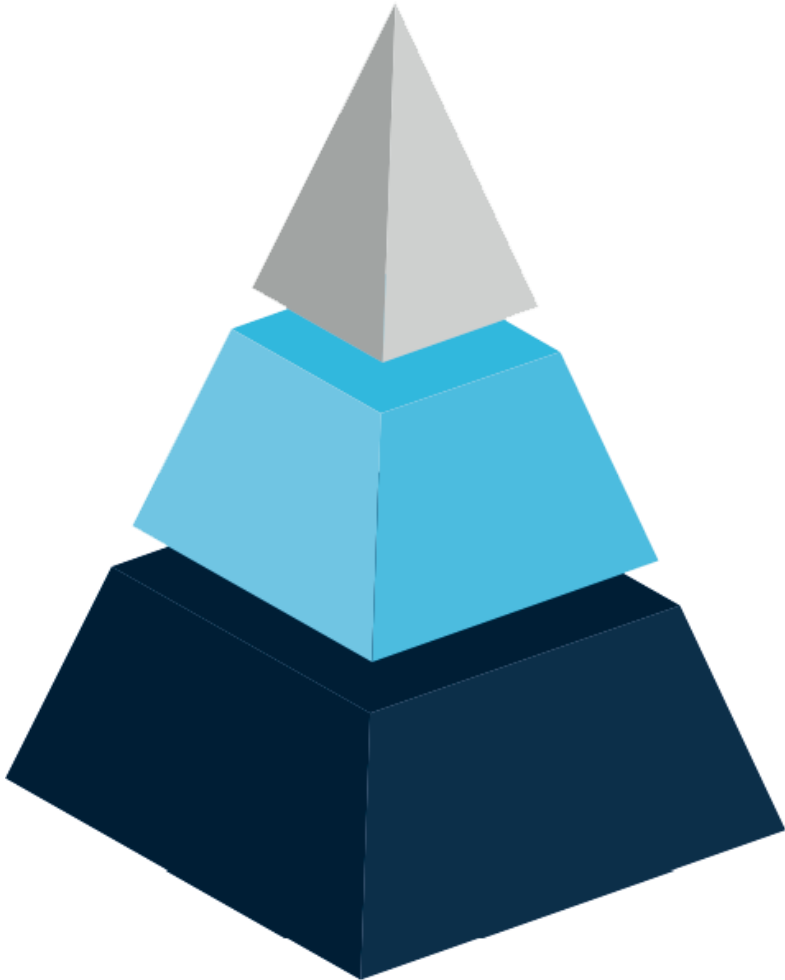
Film om pensjon

Landsmøtet 2019: Mål i innsatsperioden

- Alle medlemmer skal ha kollektive, solidariske, føreseielege og trygge pensjonsordningar.
- Pensjonsordningane må sikre det økonomiske grunnlaget for ein trygg og verdig alderdom for alle. Tenestepensjonsordningane må vere kollektive, solidariske, trygge, føreseielege og kjønnsnøytrale, og dei må vare livet ut. Der tenestepensjonsordninga og AFP ikkje er lovfesta, skal ordninga vere ein del av tariffavtalen.

Pensjon er...

Eiga sparing

Tenestepensjon

Folketrygd

Først: Folketrygda

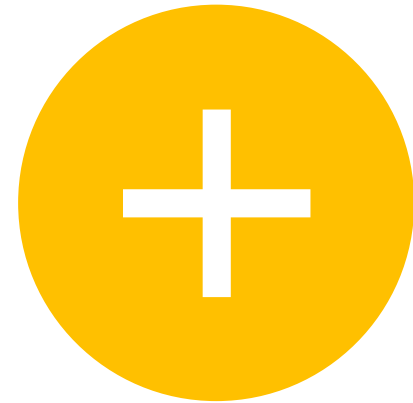
Folketrygd og tenestepensjon

ALLE SOM BUR ELLER JOBBAR I NOREG
ER MEDLEM AV FOLKETRYGDA

STØRSTEDELEN AV VÅR PENSJON -
FOLKETRYGDA

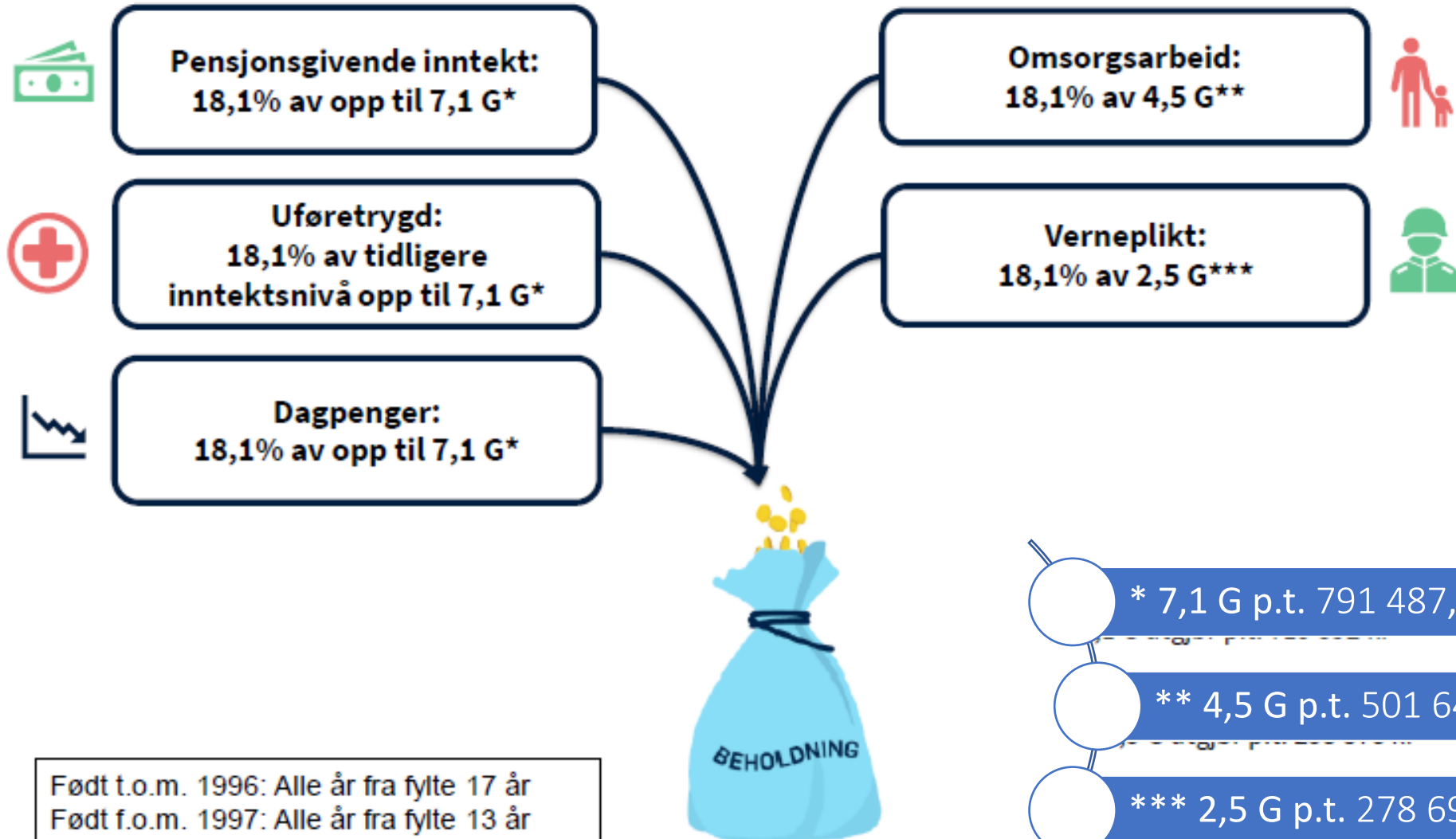
I TILLEGG TIL FOLKETRYGDA –
TENESTEPENSJON

G = grunnbeløpet i
folketrygda

- **G per 1. mai 2022: 111 477**

G?

Årlig inntekt - årlig opptjening

Pensjonsbeholdning og alleårsregelen

Levealdersjustering

Levealderen aukar

Pensjonen skal fordelast
på fleire år

Pensjonsreforma kort oppsummert

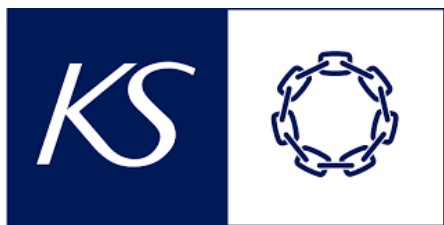

- **frå besteårsregel til alleårsregel. Alle år i jobb fram til 75 år gir pensjon.**
(Overgangsordningar frå 1954 – 1963- kullet)
- **Du vel når du vil ta ut pensjon** fra 62 – 75 år
(jo seinare uttak, jo høgare pensjon)
- **Fleksibelt uttak. Jobb så mykje du vil** når du tek ut pensjon. (uttaksgrad mellom 20% og 100%)
- **Levealdersjustering**
- **Livsvarig utbetaling.**

Folketrygda utgjer største delen av din pensjon!

Spørsmål

SPK

STATENS
PENSJONSKASSE

Tenestepensjon

Ny offentlig tenestepensjon

Ny «logikk»

Opptening **alle** år i offentlig teneste fram til 75 år

Fleksibel: Du vel når du vil ta ut pensjon 62 – 75 år

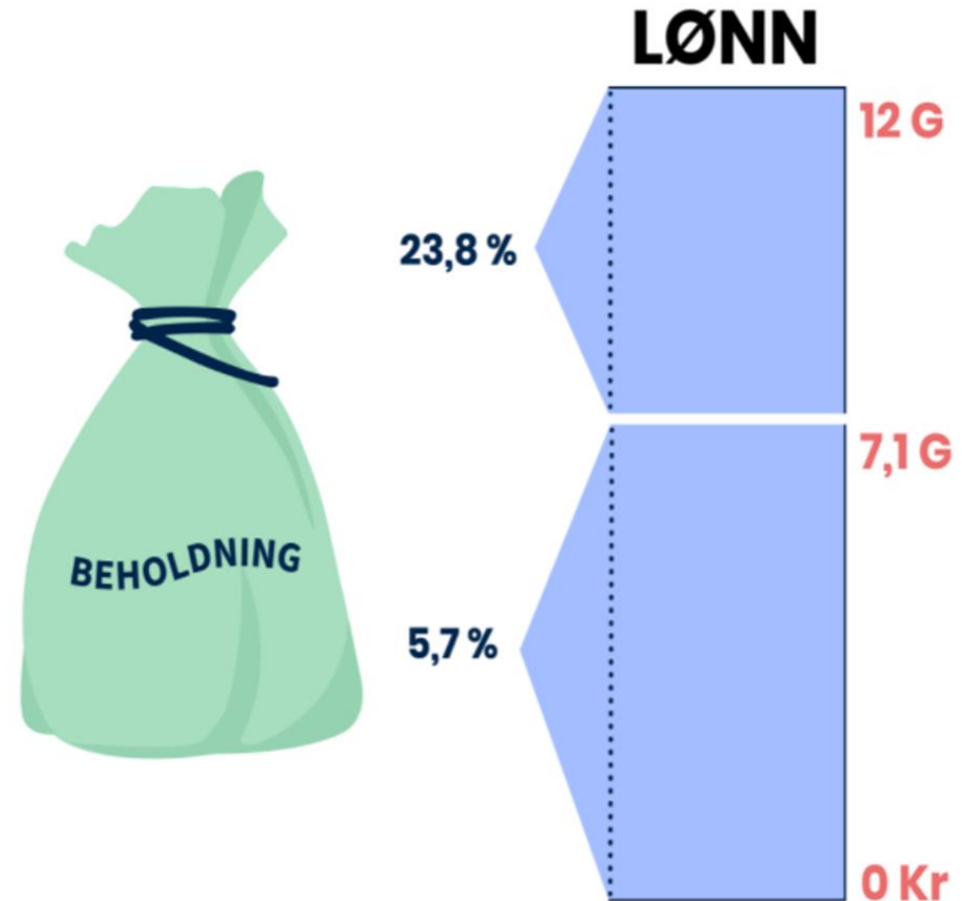
Du kan **fritt kombinere** inntekt og pensjon

Påslagsmodell

Opptening

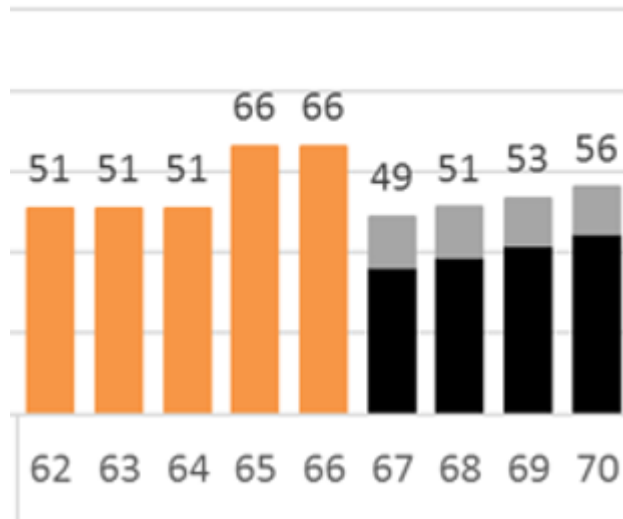
- + AFP: 4,21 av folketrygd-opptening
- Etterlatnepensjon til ektefelle/registrert partner

G = grunnbeløp i Folketrygda
I dag 111 477,-

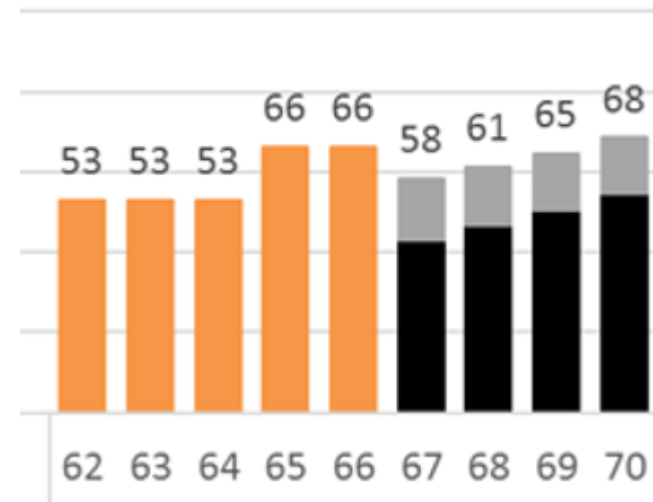

Gamal ordning

1993-kullet

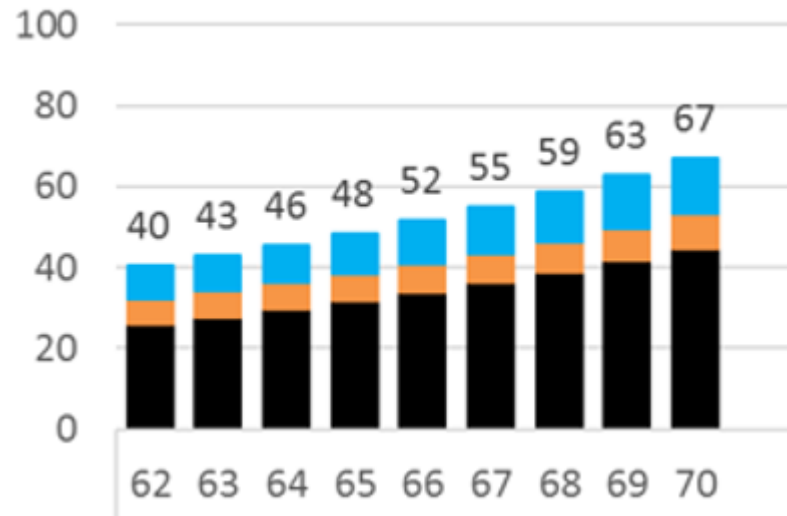
1963-kullet

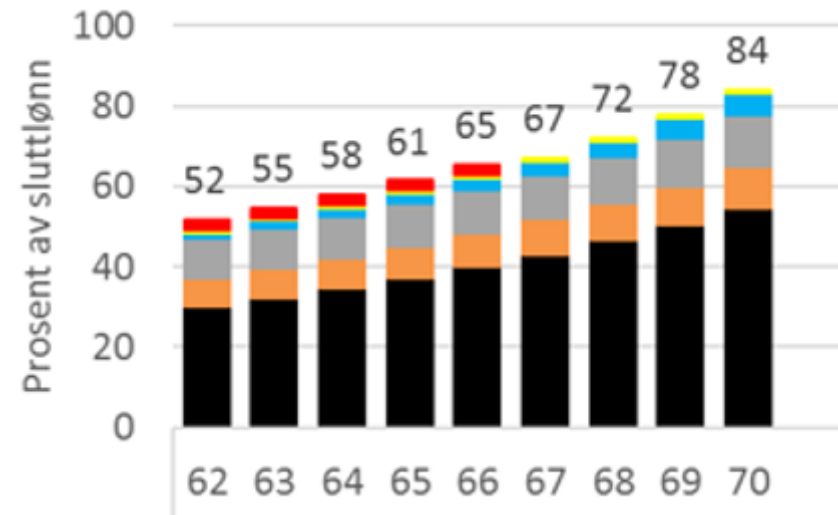
Sluttlønn i full stilling	Stillingsprosent	Yrkesstart	Sluttlønn vs. snittlønn
6 G	100	27 år	1,04

Ny ordning

1993-kullet

1963-kullet

■ FT ■ AFP ■ Brutto ■ Påslag ■ 2011-tillegg ■ Overgangstillegg

AFP – frå tidlegpensjon til tilleggspensjon

Kan tas ut fleksibelt 62 – 70 år

Ta ut sammen med heil eller del av
folketrygd

Du kan byte jobb mellom offentleg
og privat sektor utan å miste AFP

Barnehagepensjon

- Opptening
 - 7 % av pensjonsgrunnlaget (4% + 3%)
 - opptening for alle år og ei livsvarig og kjønnsnøytral pensjonsutbetaling
 - Individuelt investeringsval, med standard spareprofil basert på alder. I utbetalingstida og for pensjonsbevis regulerast beholdningen med avkasting.
 - Har i dag ein AFP som er ein tidleg pensjonsordning, mål om ny privat AFP frå 1.1.23.
 - Etterlatnepensjon til ektefelle, registrert partner eller sambuar

Anbefalt spareprofil – individuelt investeringsval i PBL

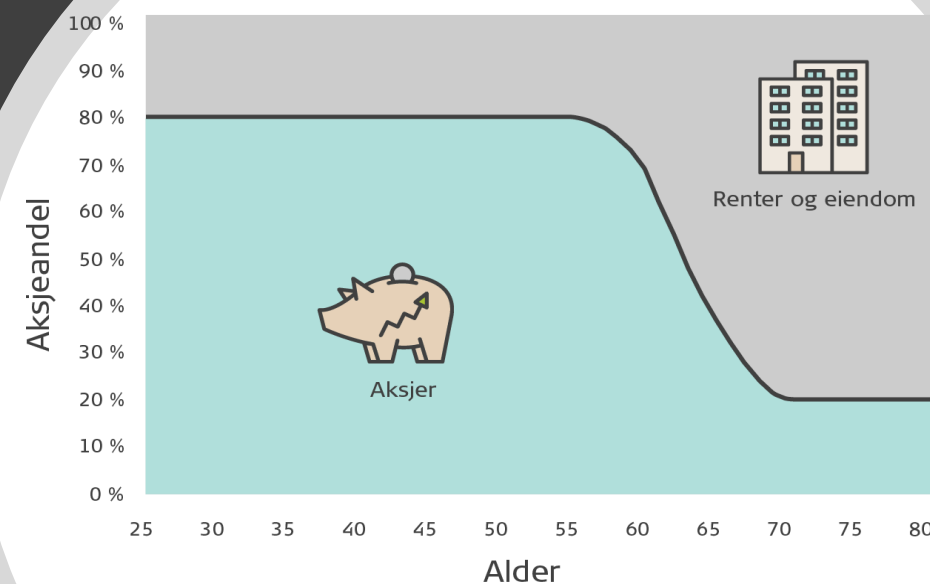
Indeksprofiler

Bredere portefølje
Investerer i fremvoksende så vel som utviklede økonomier

Mer bærekraftig
Stramme krav, investerer mer i bærekraftig selskaper

Bedre avkastning
Bedre resultater gir bedre pensjon

Andre forhold

- Kompensasjon: det vil bli gjort nye utrekninger, og korleis kompensasjon blir utbetalt vil avklarast i samband med overgang til endra AFP.
- Partane er samde om å leggja til rette for mobilitet innanfor tariffområdet.

Hybridpensjon

- Opptening 7% av pensjonsgrunnlaget (5 % + 2 %)
- 0-garanti
- Har i dag ein AFP som er ein tidleg pensjonsordning, Avtalefestet førtidspensjon – AFP
- Etterlatnepensjon til ektefelle, registrert partner eller sambuar

Hybridpensjon samanlikning

	PBL	FUS	Virke-HUK
Sparing	5+2 (4+3)	5+2	5+2
Regulering opptjening	Individuelt investerings- valg	Kollektiv forvaltning, 0-garanti	Lønnsvekst- garanti
Regulering utbetaling	Avkastning	Avkastning	Avkastning
AFP	Gammel AFP, men mål om privat AFP	Som PBL	Privat AFP

- Ytelsespensjon
- Hybridpensjon
- Innskuddspensjon

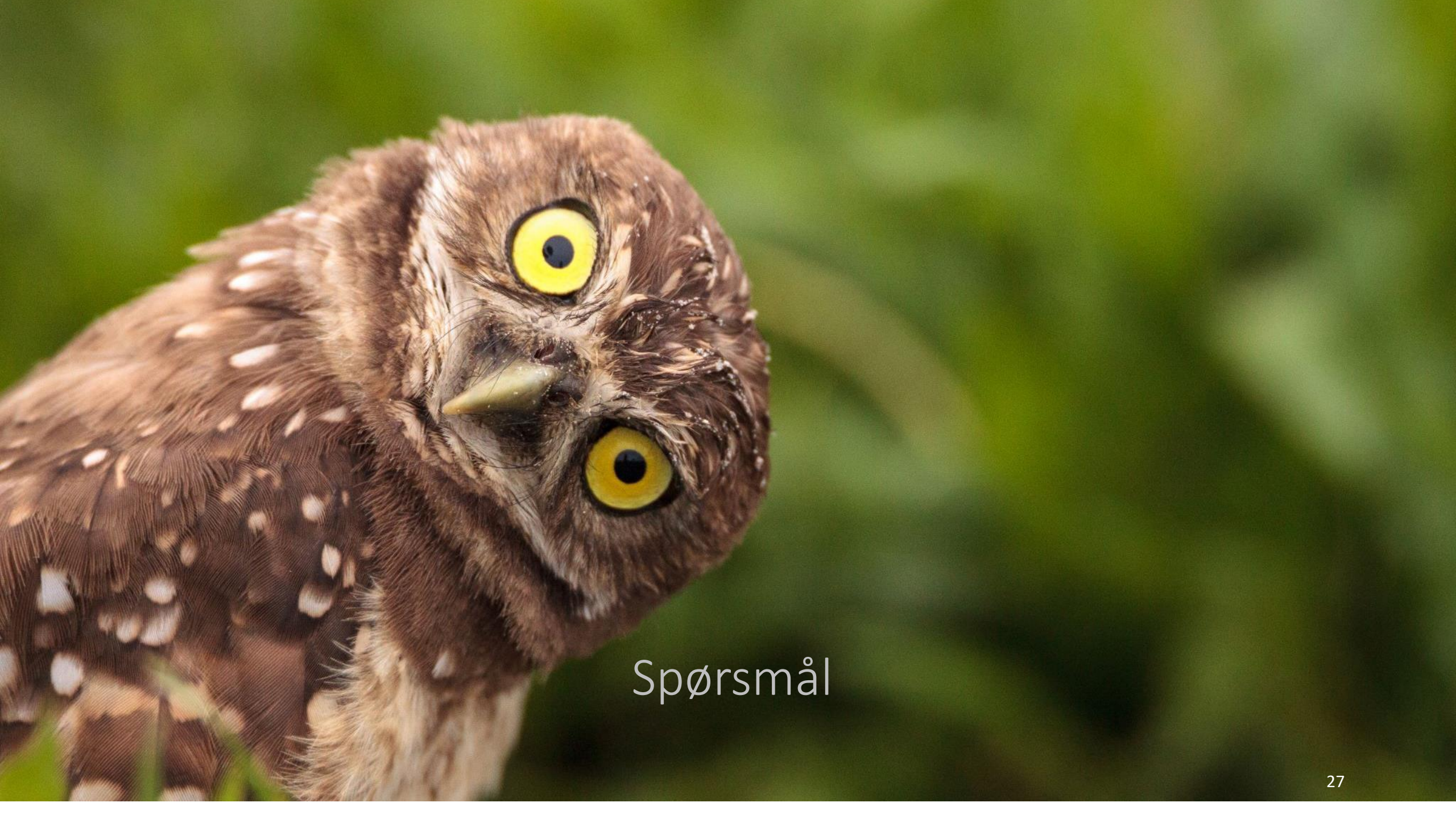
Pensjon i privat sektor/barnehage i tillegg til Folketrygda

- Offentlig lik AFP
- Privat AFP

Bytte av barnehage

- Kvar barnehage/eigar har si eiga pensjonsordning. Det er i dag ikkje medrekning av pensjon om ein bytar mellom ulike barnehagar/eigarar. (utanom i offentleg sektor og hos store konsern)

Spørsmål

Kor lenge arbeider lærarane?

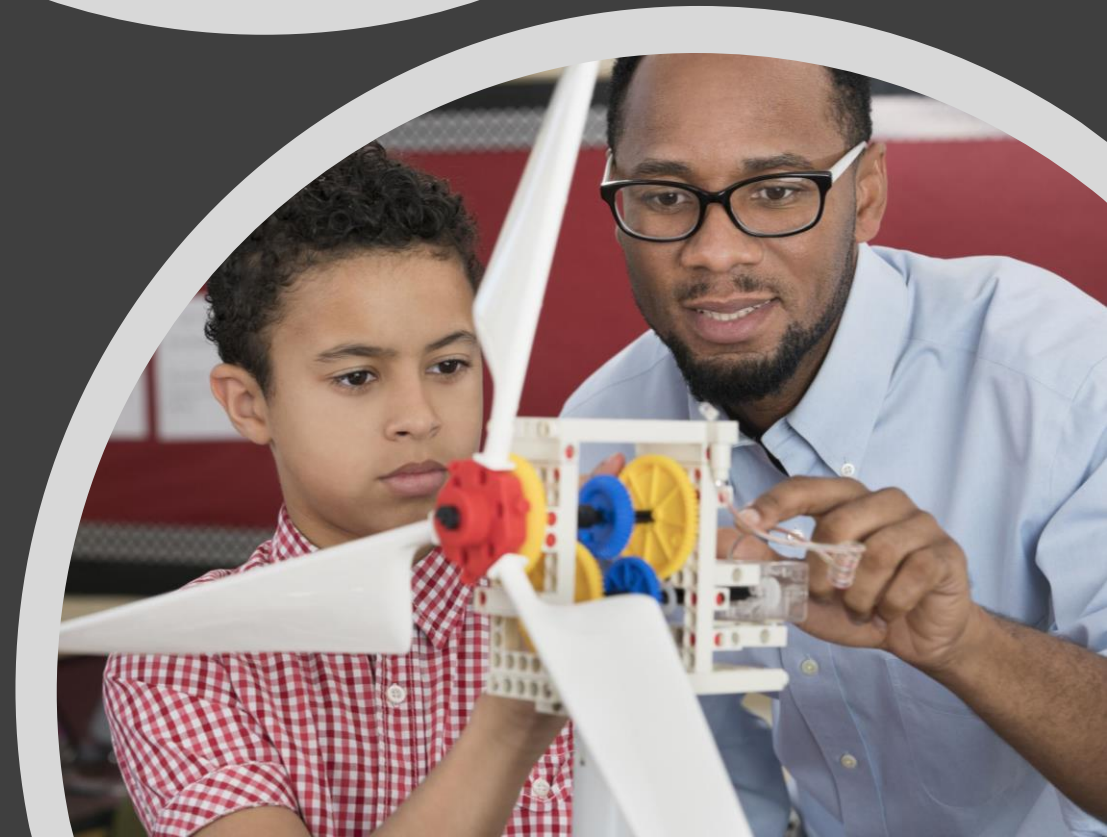
Kilde: FAFO 2017:05

Ein 53-åring i skolen vil ha ein forventa pensjonsalder på 64 år

Pensjoneringsalder:

- første gang ein tar ut ein pensjon: uføre, AFP, alderspensjon - heilt eller delvis
- 45 prosent av adjunktane tar ikkje ut pensjon før 67 år
- 50 prosent av lektorane tar ikkje ut pensjon før 67 år

Barnehage: usikre tall, men lågare pensjoneringsalder enn skole

Alderspensjon til uføre

Framforhandla avtale:

Uføre skal sikrast ein god alderspensjon. Siktemålet for regelverket for alderspensjon til uføre må vera at alderspensjonen til uføre skal stå i eit rimeleg forhold til alderspensjonen til arbeidsføre. Uføre kan ikkje kompensera for verknaden av levealdersjusteringa ved å stå lenger i jobb, slik arbeidsføre kan

Uføre fødd frå 1963 og seinare tener opp til alderspensjon i tenestepensjonsordninga ut frå den inntekta dei har når dei blir ufør. Det endelege regelverket for uføre blir fastsett i samarbeid med partane etter at Stortinget har vedtatt reglane om alderspensjonen til uføre i folketrygda.

Uførepensjon

- Innvilgast frå 20% uføregrad/nedsett inntektsevne
- 3% av lønn opptil 6 G
- 69% av lønn mellom 6 G - 12 G
- 25 % av G
- Barnetillegg 4 % av pensjonsgrunnlaget, opptil 12 % (max 6 x G)

En trygg pensjon

- Pensjonen varer livet ut
- Lik pensjon for kvinner og menn
- Pensjonsbeholdningen reguleres med lønnsveksten i samfunnet
- En stor, kollektiv pensjonsordning der man ser opptjening i ulike offentlige pensjonsordninger under ett

Permisjonar

Foreldrepermisjon

Ulønna permisjon og/eller omsorgsarbeid

Studiepermisjon

Redusert stilling

Sjukdom/uføre

Økonomisk konsekvens for pensjonsbeholdning

Full stilling

Inntekt 550 000,-

- Folketrygd 18,1 % = 99 500,-
- Tenestepensjon 5,7% = 31 350,-
 - AFP 4,1% = 22 550,-
- Totalt = 153 400,-

Redusere stilling med 20%

Gir inntekt 440 000,-

- Folketrygd 18,1 % = 79 640,-
- Tenestepensjon 5,7% = 25 800,-
 - AFP 4,1% = 18 040,-
- Totalt = 123 480,-

- Altså 80% stilling gir
 - kroner 110 00,- mindre i årslønn + kroner 29 920,- i «pensjonstap»
- Kostnad ved redusert stilling til 80% i ett år er kroner 139 920,-

Gode livsfase- og seniorpolitiske tiltak

4/50

Berge

Hva må jeg være oppmerksom på?

Endring av barnehage/arbeidsgjevar

Fripolisar, pensjonskapitalbevis

Medlemstid

Permisjonar